

SES-SİZ-LİK

“Bilmezler yalnız yaşamayanlar

Nasıl korku verir sessizlik insana”¹

Güneşin her gün bizim duyamadığımız bir gürültüyle doğduğu bu şehirde semtler yükselir sessiz ve derin bir hızla. Yükselen her semt, yeni bir sorunun habercisidir. Araziler değildir yükselen. Kocaman kayalar, sıcak bağ evleri, derin uçurumlar, sonsuz fundalıklar da yoktur. Çünkü ne 1800’lerin başındayız ne de Korsika’da. 2000’li yılların başında İstanbul’dayız. Uğruna sayısız can feda edilen, nice zorluklarla mücadele edilen ve büyük bedeller ödenen İstanbul...

Yükselen bu şehrin güzide bir semtinin gökyüzünden, sonsuz ve ince bir ışık sızıyor uyandığım odaya. Bu ışıkla uyanmak, bir şölen halini alıyor her sabah. Bu sabah da yaşama sevincini içime yerleştirerek kalktım yataktan. Haki pantolonumu aradı önce gözlerim. Sonra pötikare gömleğimi. Işık yok. Perdeler kalleslik ediyor insana parlak gökyüzüne rağmen. Işıkları ve güzel gökyüzünü engellemekten başka ne işe yarıyorlar ki? Perdeleri ve hayatı zorlaştıran daha nice eşyayı zihnimden kovdum. Giyindim ve sahile inmek üzere İstanbul’un en işlek caddelerinden birine vurdum kendimi.

Yolun sahil tarafına geçmek üzere toplanmış kalabalığın içinde olup da kırmızı ışığa yakalanmak sabahları olmazsa olmaz. Korna sesleri, kaos, sokak patırtıları, bağırıp-çağırılmalar ve şehrin devam eden bin bir türlü sesi, gürültüsü... Beş duyu ile servet sahibi olduğunu sanan insanlar, bazen bu duyuların yokluğunun büyük bir nimet olduğunu bilmiyorlar. Sessizlik bir engel mi, sessizliğin bedeli ağır mı ödenir bu şehirde? Eğer bu ağır bir bedelse, engelli olmamanın bedeli nasıl ödenir?

Tezatlara ruhunda barındıran insanlar nasıl da ilgi çekerler tıpkı İstanbul gibi. İstanbul’un rengini tezatların uyumunda aramak gerekir. Sabahları değişken ve ışıltılı gökyüzüne uyandığı için bile şükretmeli insan. Şehrin bir de homurdanan yanı var ama bu gürültü içerisinde sessizliğe dalmak bile şahane bir lüks. Tüm benliklerini yaşamın karmaşasına kaptırıp şehrin sessizliğini dahi dinlemeyi unutup insanlar.

Sessizken daha güzeldir dünya. Ses, sessizlikle birlikte var olur aslında. Kimse, sessizliğin tam olarak manasını bilmiyor. Sessizlik, ortada gürültü olmama hali değildir. Sessizlik, sesin kendisidir. Sessizlik derindir, uçsuz bucaksızdır. Ses ise sonludur. Ses-siz-lik kelimesini ekine köküne ayırarak her bir heceye hakkını teslim etmek geliyor içimden. Üç harflik her bir hecenin anlamı dünyalara bedel. Çünkü sessizlik; fizikten biyolojiye, yerden göğe, bilimden sanata, dilden edebiyata, oyunlardan tiyatroya sonsuz bir vahadır. Kalp acısıyla baş etmek nasıl zorsa, sessizlik de insan zihnini sabah sabah bile çıldırmasıya meşgul eder. Bir gürültü hali yaratır zihinde sessizce. Dünyanın bir yerinde duymamanın, görmemenin, hissetmemenin daha güzel olduğu yaşamlar var, biliyorum. Ben susarak konuşuyorum ama bu yüzden herkes sussun istemiyorum. Nasıl da sabahın ilk saatleriyle insanın zihnine üşüşüyor böyle düşünceler... İnsan, romanlardaki gibi güzel ve ışıklı bir sabaha uyanmışken melankoliye doğru sürükleniyor.

Bu melankoli halinden çıkıp sahili gözlemlene zamanımın geldiğini fark ettim: Etraf, her gün bambaşka işler yaptığını savunan budalalarla dolu. Dostoyevski’nin *Budala*’sına biraz olsun yaklaşabilseler keşke. Rengarenk şemsiyeler, uyku mahmurluğundaki gözler, boğazdaki sis üzerlerine sinmiş insanlar...

Ve beklenen an: Sekiz kırkbeş vapuru boğazda görüldü. Ağır aksak bir şekilde yanaştı iskeleye. Halatlar bağlandı. Belki de şuracıktan duyamadığım vapurun acı düdüğü, ilerdeki semtlerden bile duyuldu.

“Hergünsekiz kırkbeş vapuru ile gelip altı kırkbeş vapuru ile dönen kız” üzerine bir roman yazsam bestseller olabilirdi ama bu kadar uzun kitap ismi olur mu, bilmiyorum. Kız, hardal rengi trençkotu ile vapurdan indi ve Kazancı Yokuşu’na doğru yol aldı. Bu kısacık an; bir önceki

¹ Orhan Veli Kanık, “Yalnızlık” şiiri

günden sabırsızlıkla beklenen, bugünün en kutsal ritüeliydi. Bu ritüele uçan kelebekler ve tatlı bir karın ağrısı eşlik ederdi. Bunlara sebep olan şey sayfalarca anlatmaya değerdi. O mağrur duruş ve kendinden emin yürüyüş, beni olduğu gibi her erkeği şaşkına çevirebilirdi. Nasıl da zayıf ve savunmasız bırakan bir duyguydu aşk. Aşık olan insanlar kuş gibi hafif uyanırlar derdi ninem. Aşık olmayanlarsa bunu bilmezler. Aslında bu, bir sırdır. Her gün sekiz kırkbeş vapuruna yetişme telaşı, heyecanı ve hafifliği ile yataktan nasıl kalktığımı anlamazdım. Uyanmak, yeni güne başlamak ve yaşamak için bir sebebim vardı adeta. Geceler ise daha zordur aşığa. Çünkü aşığın kalbinde saat hep gece yarısıdır. İçinde kelebekler uçmayan, heyecandan karnı ağrımayan insansa, aşık değildir zaten. İşte yine karnıma ağrılar girmişti.

Kız, vapurdan indi. Basıldığında yerinden oynayıp içindeki suyla insanın üstünü-başını batıran arnavut kaldırımlarını arşınlayarak yürümeye başladı. Nasıl da hastalıklı ve takıntılı yapıyor insanı aşk. Ne iş yapar, nerede çalışırdı? Tüm gün ne yer, ne içerdi? Bütün bunlar ve daha nice tam bir muammaydı ama önemsemiyordu artık. Ne önemi vardı ki bunların. Kızı, sağ salim ve hayran bakışlarım eşliğinde işine uğurladıktan sonra, bana da Yusuf Atılgan'ın *Aylak Adam*'ını oynamak düştü. Bu dakika itibariyle eve dönmek bir çözüm değil. Çünkü artık eşyanın dağınıklığını gideremiyor, dökülen kahvelerle başa çıkamıyorum.

Kallavi Sokak'ta Belma Sebil'i bulmalıydı önce, aynı Attila İlhan gibi. Yüksek Kaldırım'da bir akşamüstünü yaşama zamanı da gelecekti ve ben sabırla bekleyecektim ama şimdi vakit, Kallavi Sokak vakti idi.

Sahil boyu yürüyerek Karaköy'e ulaştım önce. Bir şehri hissetmenin en iyi yolu yürümekten geçer diye okumuştum bir romanda. Haritalar ve sokaklar insanın ufkunu genişletir. Bu yüzden değil mi işte, yanımdan geçen her turist elinde bir İstanbul haritası. Turistleri bir kenara bırakıp hayattaki belalım olan ışıklara doğru ilerledim. Kırmızı ışıklar, her zaman mı çok sevimlidir bana mı öyle gelir? Her bilinçli vatandaş gibi ışığın kırmızıdan yeşile dönmelerini bekledim dakikalarca. Podyuma benzeyen yolu, sürücülerin bakışları eşliğinde geçtim ve Karaköy'ün ticaret nabzının attığı kısımdayım. Bankalar Caddesi'nin girişinde, seyyar bir tezgahta incik, boncuk ve nice gereksiz şeyler satan adama takıldı gözüm. Bir tezgah için fazla marjinaldi. Geçmişte hapis yatmış mıydı acaba? Çünkü şimdilerde marjinal hayatlar sürebilmek için, geçmişte hapis yatmış olmak gerekir. Hayat, hep bir bedeli ödeme halidir.

Komanda merdivenlerini tırmandım nefes nefese. Daracık yokuşta Galata'ya doğru ilerlemeye çalışıyordum. Karşımdan gelerek yokuştan inen insanların arkamdaki bir şeye dikkat kesildiklerini fark ettim. Arkamı döndüm ve hemen dibimdeki kağıt toplayıcısının öfkeli yüzündeki dudaklarda şunu okudum:

-Duymuyor musun be adam! Sağır mısın? Yol istiyoruz iki saattir.

Kenara çekildim. Sessiz sedasız yol verdim. Kağıt toplayıcısı arabasını çekerek ilerledi dik yokuşta. Oysaki bağırma ne çok isterdim. Peki ya sen duyarsız mısın be adam, vahşi misin, duygusuz musun diyebilmeyi, haykırmayı ne çok isterdim. Ama hep sessizliklere gömülürdüm. Misafirlikte, "bakmayın böyle durduğuna çok afacandır" denen çocuklar gibiydim.

İnsanlar yine göz önünde olan kavramlara (işitme engeli), göz önünde olmayan bakışlarla (hüzün, acıma, keder) bakıyordu. Başka başka hayatlar vardı, evet. Ama yok, hayır! Başka bir hayat düşlememiştim. Herkes, payına düşen ne ise yaşamalıydı. Sessizlik belki de insana Tanrı tarafından verilmiş bir cezaydı ama İstanbul gibi bir şehirde ancak sesin kendisi ceza olabilirdi.

Galata Kulesi'nin etrafında bir tur atarak Serdar- Ekrem'e, oradan da İstiklal Caddesi'ne çıktım. Cadde-i Kebir her zamanki gibi hem havalı hem de sefildi. Böylesine kimlik sahibi bir cadde daha var mıydı dünyada?

Hedef, Kallavi Sokak'ta kallavi bir kahvaltı idi. Tepebaşı ile İstiklal'i birbirine bağlayan bu sokağa ne zaman girsem, bir Belma Sebil arar gözlerim. Attila İlhan gerçekten görmüş müdür bu sokakta Belma Sebil'i? Aylaklığım, içinden çıkılmaz ve akla ziyan bir hal alıyor çoğu zaman.

Acelem varmış ama keyfini de çıkarmak istiyormuşum gibi uzun bir kahvaltı ettim Kallavi Sokak'ın en güzel kahvaltıcısında. Aceleyle koşturanlar, işe, okula, hep bir yerlere yetişmeye çalışanlar... İnsanlar ve yaşamlar ne kadar da farklı. Bu sokakta telaş böyleyken dünyada savaşlar, muharebeler, çatışmalar, trenlerden el sallayanlar, harpler, raylarla ölüme koşanlar, depremler, depremden korkan insanlar... İnsanların depremden korkmasını anlayamıyorum. Benim dünyamda her gün sarsıntılar oluyor. Böyle günlerde kötü kitaplar okuyup kötü müzikler dinlemeli. Çünkü sürekli insanları gözlemleyen bu sessiz yalnızlık zorlaşıyor her geçen gün. Neyseki bir amacım var bugünü devirebilmek için: Akşam altı kırkbeş vapurunu uğurlamak.

Zaman, en nankör kavram. Günler nasıl da hızla akıyor. Kallavi Sokak'tan çıkıp yeniden İstiklal'e girdiğimde zaman mefhumumu yitirmiştim artık. Bar kapılarında geceden kalan, akşama hazırlanan gençler. Her biri birer "tutunamayan".

Caddede, dün bu saatler cam kenarındaki masada oturup kahve içmiş bana selam verdim. Bugün başkaları oturuyordu aynı yerde. Arka çaprazda düşen bir masaya iliştim. Tatlı ve kahve isteğimi anlatmaya çalıştım. Sonunda garsonla garip bir iletişim dili yakaladık. Tatlı ve kahve, ses ve gürültüden sonra dünyanın en iyi ikilisi olabilir. Garsonla ben de iyi bir ikili sayılabiliriz.

Önemli biriymişim gibi cebimdeki son moda teknolojik aletin bağımlısı rolünü oynadım. Camın önündeki masada kırklı yaşlarda iki kadın vardı. Kim bilir neler neler konuşup hangi dertleri masaya yatırıyorlardı. Neyse ki böyle durumlarda zorla kulak misafiri olup başkalarının derdiyle dertlenmem gerekmiyordu. Zaman geçtikçe ortam kalabalıklaşıyor. Mekan belirginleşiyor ama yüzler siliniyordu. Fotoğraflardan tanıdığım bir şehri daha düşledim, başka bir sabah aynı gökyüzüne uyanabilmeyi diledim. Gökyüzündeki haleler günün akşama döndüğünü haber veriyordu yine sessizce. Romanlardaki gibi güneşli ve rengarenk bir sonbahar sabahına uyanmak mümkün olacak mıydı bu yıl?

Yeniçarşı Caddesi'nden Boğazkesen'e indim. Sabahki ritüeli tekrarladım ve kırmızı ışığa yakalandım. Sahil tarafına geçip beklemeye başladım. İnsanların yüzünde sabahki mahmurluk yerini akşam yorgunluğuna bırakmıştı. İstanbul oldukça esrarengiz ve güzel bir şehirdi. Esrarengiz bir başka güzellik yaklaştı iskeleye doğru. Kız, ağır aksak adımlarla yürüyordu. Trençkotunun önü açık, boynuna doladığı fularının bir ucu aşağıya doğru sarkıyordu. Altı kırkbeş vapuru içime derin hüznüleri işleyerek yanaştı iskeleye. Akşam vapuru hareket ettiğinde aramıza giren tek şey boğazdı ve o bile öylesine büyüleyiciydi ki...

Başlangıçlar ve sonlar önemlidir her zaman. Sona doğru yaklaşırken bir günü daha devirmiştik işte. Boğazda akşam vapuruna el salladım. Eve varmak üzere Kumbaracı Yokuşu'na tırmanmaya başladım. Giden gemiler de, terk edilmiş evler gibi hüznü ve merak verir insana. Hüznü boğulan herkes, aşkını yeryüzünde gürültüyle batırıp sessiz sedasız denize gömer ne de olsa.

